

København, 1. maj 2019

Til Rasmus Jarlov og Erhvervsudvalget i Folketinget

Vedrørende:

Positionspapir omkring Beslutningsforslag B82 om at gøre det lovpligtigt for virksomheder at udøve nødvendige omhu på menneskerettighedsområdet, samt om indførelse af effektive retsmidler.

92-Gruppen¹ – Forum for Bæredygtig Udvikling og Globalt Fokus – Folkelige organisationers udviklingssamarbejde, der tilsammen tæller næsten 100 danske miljø- udviklings- og menneskerettighedsorganisationer vil gerne udtrykke vores støtte til beslutningsforslag B 82, samt understrege vigtigheden af, at det bliver gjort lovpligtigt for virksomheder at udøve nødvendig omhu på menneskerettighedsområdet og at der indføres effektive juridiske retsmidler for eventuelle alvorlige menneskerettighedskrænkelser, som måtte involvere virksomheder.¹

Der er brug for en lovpligtig bundgrænse for ansvarlig virksomhedsadfærd – og nærmere bestemt lovpligtig nødvendig omhu/due diligence på menneskerettighedsområdet, mv. - af flere årsager, som opridses nedenfor:

Nogle danske virksomheder er rigtig godt med, når det handler om ansvarlig virksomhedsadfærd, men det er desværre for få. Et centralt problem er, at for få virksomheder har tilstrækkeligt fokus på nødvendig omhu eller due diligence i deres arbejde med samfundsansvar. Nødvendig omhu er ellers et centralt element i FN's og OECD's retningslinjer på området. Nødvendig omhu handler kort fortalt om, at virksomheder skal identificere, forebygge og afhjælpe negativ påvirkning af menneskerettigheder og miljø/klima i forbindelse med deres globale aktiviteter og rapportere om deres indsats. Dette gælder også i forhold til deres leverandører og andre forretningsrelationer.

Pressen har sat en del fokus på problemerne gennem årene: import af palmeolie og fodersoja til fødevarerindustrien fra lande, hvor der er store problemer med kummerlige arbejdsforhold, tvangsforflyttelse af oprindelige folk, tropisk afskovning og brug af kræftfremkaldende pesticider², import af tropisk træ til den danske tømmerhandel med slavelignende forhold i varekæden³, tvangsarbejde og store miljøproblemer i modeindustrien⁴ – blot for at nævne nogle få eksempler.

¹ Beslutningsforslaget dækker også virksomheders påvirkning af miljøet i tilfælde hvor negativ påvirkning af miljøet har konsekvens for menneskers liv og helbred, mv.

² Se bl.a. <https://danwatch.dk/undersoegelse/sojaens-syge-slagside/>
https://www.amnesty.org.uk/files/the_great_palm_oil_scandal_lr.pdf

³ <https://danwatch.dk/undersoegelse/forside-toemmer/>

⁴ <https://danwatch.dk/undersoegelse/dansk-mode-og-giftige-garverier/>

Desværre har omtalen ikke ført til nok handling fra virksomhedernes side. I en rapport som CEVEA for nylig har offentliggjort, fremgår det, at mere end 20 procent af dansk import stammer fra lande, der systematisk krænker grundlæggende arbejdstagerrettigheder.⁵

Foreløbigt er der kun lovkrav til virksomheders rapportering om samfundsansvar – primært §99a i årsregnskabsloven. Loven er netop blevet opdateret for at være i overensstemmelse med EU-direktivet på området. Men lovkravene er ikke tilstrækkelige til at sikre, at virksomheder udøver nødvendig omhu - primært fordi der i overvejende grad er fokus på virksomheders udvikling og resultater og ikke på de mennesker og det miljø, som virksomheders aktiviteter kan påvirke negativt.

Andre lande end Danmark er da derfor også gået foran eller er godt på vej, når det handler om at indføre lovgivning om nødvendig omhu og adgang til effektive retsmidler på menneskerettighedsområdet. Frankrig har fået lovgivning på området (The French Duty of Vigilance Law). I Schweiz drøftes en lignende lov nu i parlamentet, og i en del andre lande, herunder bl.a. Tyskland, Holland, Italien og Luxemburg, overvejer man også at indføre lignende lovgivning.

Vi mener, at Danmark bør gøre det samme - både for at generobre Danmarks førerposition på CSR-området internationalt, for at sikre en lovpligtig bundgrænse for virksomheders arbejde med ansvarlig virksomhedsadfærd, for ikke at tabe i konkurrencen til virksomheder i andre lande og for at bidrage ordentligt til FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. En sådan lovgivning vil også være gavnlig for virksomheder, som allerede gør det godt eller som gerne vil gøre det godt på området, da andre virksomheder så ikke kan drive konkurrencen nedad, ved kun at gøre ganske lidt eller slet ingenting.

Vælger Danmark at være med til at gå forrest, så er der desuden god chance for at EU vil følge efter. Det var det der skete i sin tid med hensyn til lovkrav om rapportering om samfundsansvar. I 2009 fik bl.a. Danmark de første lovkrav om rapportering om samfundsansvar og derefter fulgte EU efter med EU-Direktivet om ikke-finansiell rapportering.

EU er da også så småt gået i gang med at undersøge muligheden for lovpligtig nødvendig omhu. EU-Kommissionen har for nylig iværksat en stakeholderkonsultation om emnet og i EU-parlamentet er der nedsat en arbejdsgruppe for at fremme ansvarlig virksomhedsadfærd, herunder hvad angår lovpligtig nødvendig omhu og effektive retsmidler i tilfælde af virksomheders involvering i grove menneskerettighedskrænkelser.⁶

⁵ <https://cevea.dk/analyse/10-arbejdsmarked/2087-mere-end-20-pct-af-dansk-import-stammer-fra-lande-der-systematisk-kraenker-grundlaeggende-arbejdstagerrettigheder>

⁶ <https://responsiblebusinessconduct.eu/>

European Commission Study: Stakeholder Survey on Due Diligence through the Supply Chain

Udover lovpligtig nødvendig omhu og effektive retsmidler i tilfælde af grove krænkelse, er der også brug for, at regeringen engagerer sig i at hjælpe erhvervslivet med kapacitetsopbygning og samarbejde på tværs af sektorer mv. for yderligere at fremme ansvarlig virksomhedsadfærd og skabe den vigtige sammenhæng til FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. Mere kan gøres via bl.a. sektor-initiativer.

Der bør også gøres mere, når det handler om "drivere" for ansvarlig virksomhedsadfærd, herunder offentlige indkøb, hvor der bør være mere fokus på samfundsansvar i udbudsloven. Der bør også sættes mere ind i forhold til ansvarlige investeringer.

Med venlig hilsen

92-Gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling og
Globalt Fokus - Folkelige organisationers udviklingssamarbejde

ⁱ **92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling** er et samarbejde mellem 23 danske miljø- og udviklingsorganisationer og tegnes i denne sag af: Amnesty International Danmark, FN-Forbundet, Oxfam IBIS, MS-ActionAid, Care Danmark, Greenpeace, Sex&Samfund, Nyt Europa, Dansk Ornitologisk Forening/Birdlife Danmark, 350 Klimabevægelsen, DIB Dansk International Bosætningservice, Kvindernes U-landsudvalg og WWF.